

TALE

Samråd E om forældelse af straf for overtrædelse af asbestreglerne på arbejdsmiljøområdet

19. januar 2022

J.nr. 2022 - 232

CAPA

Jesper Møller Pedersen

DET TALTE ORD GÆLDER

Samrådsspørgsmål E stillet efter ønske fra Christian Juhl (EL).

Anklagemyndighed i Nordsjællands Politi har endegyldigt droppet en sag om asbest fra Espergærde, efter forældelsesfristen er overskredet. Afgørelsen beror på en vurdering fra Arbejdstilsynet. Ministeren bedes baggrund af sagen besvare følgende spørgsmål:

A) Hvad mener ministeren om denne afgørelse i lyset af den almene viden om at sygdomme fra påvirkning af asbest ofte viser sig mange år efter påvirkningen?

B) Hvad mener ministeren om, at straffesagen er droppet på baggrund af en vurdering af de ansattes nuværende sundhedstilstand – og ikke af en vurdering af, om arbejdsmiljø-forholdene var sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlige?

C) »Med en sådan fortolkning af loven, vil der aldrig kunne rejses sager om overtrædelser af asbestbekendtgørelsen« siger Henrik W. Petersen, formand for Blik og Rør, til A4 Arbejdsmiljø. Er ministeren enig i denne vurdering?

D) Mener ministeren, at afgørelsen kalder på en opstramning af loven?

Der henvises til artiklen »Ny asbest-afgørelse kaldes "en katastrofe"« på www.a4arbejds-miljoe.dk den 7. december 2021.

Besvarelse

Indledning

Tak til udvalget og spørgeren for at give mig lejlighed til at besvare nogle spørgsmål foranlediget af en konkret sag.

Asbest er et vigtigt område for mig, for regeringen og for udvalget her. I oktober 2021 var vi også

samlet til en drøftelse i et samråd om asbest, og der skal ikke være tvivl om, at asbest kræver vedvarende fokus.

Jeg vil gerne lige starte med en vigtig pointe. I artiklerne som har givet anledningen til samrådet bliver det fremlagt som om, at der aldrig vil kunne rejses sager om overtrædelser af asbestbekendtgørelsen. Det er heldigvis ikke tilfældet.

I den konkrete sag – som jeg kommer nærmere ind på senere i samrådet – er det sagsbehandlingstiden hos myndighederne, der har været årsag til forældelsen – og altså ikke det forhold, at de helbreds-mæssige konsekvenser ved udsættelse for asbest først indtræffer flere årtier efter eksponeringen. Det kommer jeg tilbage til.

Dernæst vil jeg gerne understrege, at regeringen ikke vil acceptere usikre og utrygge arbejdsforhold på danske arbejdspladser.

Asbest er særligt alvorligt, og jeg er meget optaget af, at ansatte ikke udsættes for asbest og dermed risikerer at udvikle kræft på længere sigt.

Det er arbejdsgiverens ansvar, at arbejdet tilrettelægges og udføres, så ansatte på arbejdsstedet ikke udsættes for asbeststøv.

Jeg vil gerne slå fast, at der heldigvis i dag er meget strenge regler for arbejde med asbest.

Brug af asbestholdige produkter har været forbudt i rigtig mange år, og det er derfor i dag alene ved reoverings- og nedrivningsopgaver, hvor der er risiko for at blive udsat for asbest.

Der er i asbestreglerne indbygget et ”forsigtighedsprincip”. Det betyder, at hvis der er den mindste mistanke om forekomst af asbest, så skal arbejdet tilrettelægges og udføres efter skrappe ”asbestkrav”. Det gælder fx arbejde med nedtagning af gamle varmerør. Det vil blandt andet indebære skærpede krav til afskærmning af arbejdsområdet, værnemidler og omklædning.

Virksomheder, der overtræder asbestreglerne, skal mødes med tilsynsbesøg og reaktioner fra Arbejdstilsynet.

Hvis Arbejdstilsynet på et tilsynsbesøg konstaterer, at der arbejdes i strid med reglerne om asbest, reagerer Arbejdstilsynet ved at påbyde virksomheden at bringe forholdene i orden straks. I praksis betyder det, at arbejdet skal *standses*, indtil de nødvendige forholdsregler er taget.

I særlige tilfælde overvejer Arbejdstilsynet, om der også skal rejses en straffesag på grundlag af den konstaterede overtrædelse.

Det er anklagemyndigheden, der rejser tiltale i straffesager ved domstolene. Det gælder også i straffesager for overtrædelse af asbestreglerne.

Det sker desværre – som det er tilfældet i den konkrete sag – at straffesager ikke kan rejses på grund af forældelse.

Vi skal selvfølgelig helst undgå, at sager må henlægges på grund af forældelse.

Men som nævnt indledningsvis så er mulighederne for at rejse en straffesag på asbestområdet *ikke* betinget af, at ansatte har fået konstateret en asbestrelateret sygdom.

I forhold til omtalen i A4's artikel er der behov for at præcisere en række generelle forhold omkring forældelsesspørgsmålet i straffesager. Jeg vil derfor gerne uddybe, hvordan forældelsesfristen spiller ind i forhold til muligheden for at gennemføre straffesager for overtrædelse af asbestreglerne.

Svar på punkt A og B

A) Hvad mener ministeren om denne afgørelse i lyset af den almene viden om at sygdomme fra påvirkning af asbest ofte viser sig mange år efter påvirkningen?

B) Hvad mener ministeren om, at straffesagen er droppet på baggrund af en vurdering af de ansattes nuværende sundhedstilstand – og ikke af en vurdering af, om arbejdsmiljø-forholdene var sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlige?

Da spørgsmål A og B efter min mening hænger sammen, vil jeg svare på disse spørgsmål under ét.

I forhold til den konkrete sag kan vi se, at myndighederne har brugt for lang tid på at behandle sagen. Og det er selvfølgelig ikke hensigtsmæssigt.

Arbejdstilsynet har oplyst, at den konkrete sag er forældet, fordi der gik mere end 2 år fra overtrædelsens ophør til virksomheden blev sigtet i sagen. Forældelsen af sagen havde således ikke nogen sammenhæng med, at de ansatte endnu ikke havde fået konstateret en erhvervsrelateret asbestsygdom.

Spørgsmålet om forældelse af straffeansvaret tager udgangspunkt i den konkrete overtrædelse af asbestreglerne, som er konstateret på et givent arbejdssted.

Udsættelsen for fare for asbeststøv er tilstrækkeligt til, at der kan rejses en straffesag for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen.

En straffesag forudsætter, at der er konstateret en strafbar overtrædelse, og at betingelserne for at rejse straffesagen i øvrigt er opfyldte.

En straffesag for overtrædelse af asbestreglerne skal med andre ord *ikke* afvente, at den ansatte har fået konstateret en asbestrelateret sygdom 10 til 30

år efter, at det ulovlige arbejde med asbest har fundet sted.

Arbejdstilsynet har ved deres gennemgang af asbestrelaterede straffesager over en periode på over 10 år konstateret, at der oprettet 202 straffesager relateret til overtrædelse af asbestreglerne.

Syv af disse 202 straffesager, er henlagt med henvisning til forældelse og fire af disse sager, er henlagt *alene med* henvisning til forældelse.

Den konkrete sag er altså ikke udtryk for, at forældelsesfristerne for straf efter de gældende regler udgør et generelt problem i forhold til at gennemføre straffesager for overtrædelse af asbestreglerne.

Det ændrer dog ikke ved, at den konkrete sag ikke har været håndteret tilfredsstillende.

Udvalget har i et udvalgsspørgsmål bedt om en redegørelse af sagen, som jeg har lovet at sende inden udgangen af januar.

Det er tydeligt, at myndighederne har været meget længe om at vurdere den konkrete sag. Det er selvfølgelig slet ikke godt nok.

Det er min opfattelse, at såvel virksomhederne som de ansatte har en klar interesse i, at myndighederne fremmer straffesagerne så hurtigt, det er muligt.

Derfor forventer jeg også, at Arbejdstilsynet bidrager til, at forældelse af straffeansvaret i sager om overtrædelse af arbejdsmiljøreglerne så vidt muligt undgås.

Svar på punkt C

»Med en sådan fortolkning af loven, vil der aldrig kunne rejses sager om overtrædelser af asbestbekendtgørelsen« siger Henrik W. Petersen, formand for Blik og Rør, til A4 Arbejds miljø. Er ministeren enig i denne vurdering?

Med hensyn til spørgsmål C oplyser Arbejdstilsynet, at der i dag kan og *bliver* rejst straffesager om overtrædelse af arbejdsmiljøreglerne om asbest.

Som eksempler på grove overtrædelser af asbestreglerne, der i dag rejses som straffesager inden for asbestområdet, kan bl.a. nævnes:

- Indendørs nedrivningsarbejde, hvor der udvikles asbeststøv under arbejdet, og hvor de ansatte ikke bruger værnemidler.
- Arbejde med uforsvarlig håndtering af eternit-tagplader eller lignende, hvor der udvikles asbeststøv, og hvor den ansatte ikke bruger værnemidler.

De nuværende regler giver derfor mulighed for, at der kan rejses straffesager over for arbejdsgivere, der groft overtræder asbestreglerne, når ansatte ulovligt udsættes for asbeststøv i forbindelse med arbejdet.

Jeg vil derudover understrege, at mulighederne for, at den ansatte kan få erstatning i arbejdsskadesystemet ikke er afhængig af, at der er rejst en straffesag for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningens asbestregler.

Arbejdsskadesystemet tager højde for, at der er en lang latenstid på asbestsygdomme, og der er ingen forældelsesfrist på at få behandlet en sag om arbejdsskadeserstatning.

Skulle det ulykkelige ske, at man udvikler en asbestrelateret sygdom mange år efter, at den arbejdsmæssige udsættelse for asbest er afsluttet, er det derfor muligt at få behandlet en arbejdsskadesag med henblik på en eventuel erstatning.

Svar på punkt D

Mener ministeren, at afgørelsen kalder på en opstramning af loven?

Jeg kan godt forstå, at det er nærliggende at foreslå en regelstramning, men jeg tror ikke, det er det, der skal til.

Det bør i denne type sager om asbestovertrædelse normalt være muligt at fremme straffesagerne inden for 2 år, og normalt også hurtigere.

Derfor synes jeg, at løsningen bør være, at myndighederne fremmer sagerne hurtigere end i den konkrete sag.

Det skal også ses i lyset af, at det er relativt få asbestsager, der er blevet henlagt på grund af forældelse.

Jeg har derfor bedt Arbejdstilsynet om fremadrettet at iværksætte et øget fokus på forældelsesfristerne i alle arbejdsmiljøstraffesagerne i samarbejdet med politiet. Det øgede fokus vil bestå i, at Arbejdstilsynet – i deres kontakt med politiet – vil gøre særligt opmærksom på forældelsesfristen i relevante sager.

Derudover er det afgørende, at der over en bred kam er et vedvarende fokus på at sikre, at virksomheder ikke slækker på beskyttelsen, så ansatte bliver udsat for asbeststøv på deres arbejde. Jeg vil gerne understrege, at Arbejdstilsynet allerede prioriterer tilsyn med asbestarbejde højt.

Så sent som i december har Arbejdstilsynet iværksat en kommunikations- og tilsynsindsats om asbest i VVS- og blikkenslagerbranchen for at styrke indsatsen. Og senere på året vil asbest være en del

af Arbejdstilsynets brancherettede indsats inden for alle bygge- og anlægsbrancherne.

Derudover har jeg som oplyst på samrådet den 6. oktober 2021 bedt mine embedsfolk om i samarbejde med andre ministerier at få kigget på Blik- og Rørarbejderforbundets forslag og vurderet dem nærmere.

Jeg forventer på den baggrund snart at kunne invitere Folketingets partier til drøftelser om asbestområdet i løbet af foråret 2022.

Til brug for disse drøftelser har jeg bedt Arbejdstilsynet om at se på deres praksis i sager om overtrædelse af asbestreglerne, og hvad der skal til for at tilsynet lægger op til, at der rejses en straffesag.

De drøftelser ser jeg frem til.

Tak for ordet.